

T.C.
EKONOMİ BAKANLIĞI

Sayı : 84832410-610-[7/39583] 290

12 Mart 2014 17727

Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 25/02/2014 tarihli ve 43452547-120.00-166138 sayılı yazıları.

İlgi'de kayıtlı yazıları ekinde yer alan Ankara Milletvekili Sayın Özcan YENİÇERİ tarafından verilen 7/39583 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevap ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Nihat ZEYBEKCI
Bakan

EK:

1- Cevap yazısı (5 sayfa)

T.C.
EKONOMİ BAKANLIĞI

Ankara Milletvekili Sayın Özcan YENİÇERİ tarafından verilen 7/39583 sayılı yazılı soru önermesine ilişkin sorular ve cevaplar:

Sorular:

1) 2014 Şubat itibarı ile Ekonomi Bakanlığı'nın yenilikçi fikirlere ve Ar-Ge'ye dayalı, katma değerli ve rekabet gücü yüksek, markalı ürün ve hizmetlerin yatırım, üretim ve ihracat içerisindeki payının artırılması adına yürütmekte olduğu çalışma ile projeler var mıdır? Varsa bunlar hangileridir ve ne aşamada?

2) 2014 Şubat itibarı ile Ekonomi Bakanlığı'nın ara malı ithalatı bağımlılığın azaltılması adına yürütmekte olduğu çalışma ile projeler var mıdır? Varsa bunlar hangileridir ve ne aşamada?

3) 2014 Şubat itibarı ile Ekonomi Bakanlığı'nın döviz kazandırıcı hizmet ihracatının geliştirilmesi adına yürütmekte olduğu çalışma ile projeler var mıdır? Varsa bunlar hangileridir ve ne aşamada?

Cevaplar:

1) Ekonomi Bakanlığının 637 sayılı KHK ile ihdas edilmesinin hemen akabinde, yatırım teşvik politikalarının başta 2023 hedefleri olmak üzere reel sektör taleplerini, küresel ekonomi ve ülke ekonomisindeki gelişmeleri dikkate alan yeni bir anlayışla gözden geçirilmesi ve ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden inşa edilmesine yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Tüm ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve özel sektör temsilcilerinin etkin katılımı ile gerçekleştirilen çalışmaların ardından yeni yatırım teşvik sistemi 19 Haziran 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yatırım teşvik sisteminin en temel amaçlarından biri de uluslararası rekabet gücümüzü artıracak araştırma-geliştirme içeriği yüksek yatırımlar ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemektir.

Türkiye'deki teknolojik değişime ve dönüşüme katkı sağlayacak yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar son derece kritik bir öneme sahiptir.

Bu anlayışla, yeni dönemde Ar-Ge yatırımları için iki yaklaşım benimsenmiştir. Bunlardan ilki Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB veya TÜBİTAK tarafından desteklenen Ar-Ge projeleri neticesinde geliştirilen ürünlerin üretimine yönelik yatırımların "öncelikli yatırım" konuları arasında değerlendirilmesidir. Böylelikle söz konusu yatırımların, Türkiye'nin neresinde yapılırsa yapılsın (6. Bölgedekiler, 6. Bölge desteklerinden faydalanacak şekilde), yardım yoğunluğunun önemli boyutlara ulaştığı 5. Bölge'de geçerli olan destek oran ve sürelerinden yararlandırılması sağlanmıştır.

Bir diğer uygulama ise Ar-Ge yatırımlarına özel teşvik belgesi uygulamasıdır. Bu çerçevede, Ar-Ge yatırımları; KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, faiz desteği ile sadece 6. bölgede uygulanmak üzere ilave olarak gelir vergisi stopajı ve sigorta primi işçi hissesi destek unsurlarından faydalandırılmaktadır.

Diğer taraftan, 2012 yılında yürürlüğe konulan yatırım teşvik sistemi ile ithalata bağımlı olduğumuz ara malı ve ürünlerin Türkiye’de üretilmesini sağlayarak, Türkiye’nin yüksek ve orta- yüksek teknolojili ürün ihracatını artıracak bir üretim sistemine geçmesini ve cari açığın azaltılmasını sağlamak üzere, “Stratejik Yatırımların Teşviki” uygulaması hayata geçirilmiştir. Stratejik yatırımlar, yatırım yerine bakılmaksızın Gümrük Vergisi Muafiyeti, KDV İstisnası, Vergi İndirimi, Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği, Yatırım Yeri Tahsisi, Faiz Desteği, KDV İadesi ve sadece 6. bölgede geçerli olmak üzere Gelir Vergisi Stopajı Desteği ve Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteğinden faydalandırılmaktadır.

2023 İhracat Stratejisi ve Eylem Planı kapsamında Cumhuriyetimizin 100. Kuruluş yıldönümü olan 2023 yılında Türkiye’nin ihracatını 500 milyar dolara çıkarmak ve son 10 yılda Türkiye’nin yaşadığı ihracat ivmesinin devamını sağlayarak sürdürülebilir bir ekonomi için ihracat atılımını gerçekleştirebilmek adına inovasyon ve Ar-Ge’ye dayalı, katma değerli ve rekabet gücü yüksek, markalı ürünlerin üretim ve ihracat içerisindeki payının artırılmasına yönelik olarak Bakanlığımca “2006/4 Sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve TURQUALITY’nin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ” ve “2008/2 Sayılı Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ” olmak üzere iki ayrı program yürütülmektedir.

TURQUALITY programı, uluslararası markalaşma potansiyeli olan firmalarımızın, üretimlerinden pazarlamalarına, satışlarından satış sonrası hizmetlerine kadar bütün süreçleri kapsayacak şekilde yönetsel bilgi birikimi, kurumsallaşma ve gelişimlerini sağlayarak uluslararası pazarlarda kendi markalarıyla global bir oyuncu olabilmeleri ve söz konusu markalar aracılığıyla olumlu Türk malı imajının oluşturulması ve yerleştirilmesi amacıyla oluşturulmuş bir marka destek programıdır.

TURQUALITY programının odağında, klasik ihracat desteklerinden farklı olarak salt ihracatı artırmak yerine firmaların markalaşma hedeflerine katkıda bulunmak yer almaktadır. Buradaki en büyük amaç, ihracatta katma değeri yüksek ürünlere ağırlık verilmesidir. Nitekim markalaşma, satılan ürün veya hizmetin katma değerini artırmada en etkili yöntemlerden birisidir. TURQUALITY Programı kapsamında bulunan markalar, desteğin verdiği itici güçle yurtdışında büyük ataklar yapmakta, marka bilinirliklerini ve ülkemizin markalı ihracatının artırılmasında önemli rol oynamaktadır. Günümüz itibari ile 143 firma 157 markası ile TURQUALITY Programı çerçevesinde desteklenmektedir.

Diğer yandan, 2008/2 sayılı Tebliğ kapsamında; markalaşma faaliyetlerinin önemli bir unsuru olan tasarımın desteklenmesi, tasarımcı şirketlerimizin yetkinliklerinin geliştirilmesi ve yurtdışında bilinirliklerinin artırılması, nitelikli tasarımcılar yetiştirilmesi ve Türkiye’de tasarım kültürünün yaygınlaştırılmasını amaçlayan destekler yürütülmektedir. Bu çerçevede, hâlihazırda, 12 tasarım şirketi ve 1 tasarım ofisi, 20 tasarım yarışması ve 45 tasarımcının yurtdışı eğitimi 2008/2 sayılı Tebliğ kapsamında desteklenmektedir.

Ayrıca, inovasyon ve Ar-Ge’ye dayalı, katma değerli ve rekabet gücü yüksek, ileri teknolojili ürünlerin ihracatımızdaki payının artırılmasına yönelik yeni destek mekanizmalarının geliştirilmesi konusunda Bakanlığımca halen çalışmalar sürdürülmektedir.

Bununla birlikte, GİTES ve Eylem Planı’nda yer alan en önemli hedeflerden birisi (Yatay Eylem Planı Hedef-6) “Ara Malları Üretimi ve İhracatında Küresel Tedarik Ağlarına Erişimin ve Marka Bilinirliğinin Artırılması, Ar-Ge’nin Yoğunlaştırılmasıdır. Bu sayede ara

malı üretiminde küresel ölçekte rekabetçiliği sağlayarak ara malı ihracatında önde gelen ülkeler arasında yer alınabilecektir. Bu ise ancak, ara mallarında küresel tedarik zincirlerine daha fazla erişim sağlama ve Ar-Ge, yenilikçiliğe ve enerji verimliliğine dayalı üretim ile mümkün olacaktır. Bu kapsamda, Yatay Eylem Planı'nın 6.1 numaralı maddesinde "Ara malları üretiminde ve ihracatında küresel tedarik ağlarında daha fazla yer alınabilmesi ve bu amaçla, marka bilinirliği ve güvenilirliğinin artırılmasına dönük özendirici mekanizmaların geliştirilmesi" ve 6.2 numaralı maddesinde "İthalat bağımlılığı, katma değer, yenilikçi üretim ve enerji verimliliği perspektifiyle belirlenen/belirlenecek spesifik alanlarda Ar-Ge destek yoğunluğu artırılacağı, başarılı AR-GE projelerine bağlı olarak prototip imali ve bu maksatla yapılacak mühendislik çalışmalarını destekleyici mekanizmalar geliştirileceği" karara bağlanmıştır. Buna ek olarak, Demir-Çelik ve Demir Dışı Metaller Eylem Planı'nın 4.3 numaralı, Otomotiv Eylem Planı'nın 1,2, 1.3, 2.3, 3.1, 3.2 ve 3.3 numaralı, Makine Eylem Planı'nın 2.3, Kimya Eylem Planı'nın 5.1, 9.1 ve 9.2 numaralı, Tekstil ve Deri Eylem Planı'nın 2.1 numaralı ve Tarım Sektörü Eylem Planı'nın 5.1 ve 5.2 numaralı eylem maddelerinin, Yatay Eylem Planı'nın 6.1 ve 6.2 numaralı maddeleri çerçevesinde desteklenmesine karar verilmiştir.

2) Yatırım-üretim-istihdam-ihracatı etkileyen politikaların birbirini destekleyecek şekilde etkileşimli olarak kullanılması, ara malı ithalat bağımlılığının azaltılması ve imalat sanayii üretim potansiyelinin ihracat odaklı bir şekilde değerlendirilmesi amacıyla Bakanlığım tarafından yürütülen projelerin başında GİTES ve Eylem Planı gelmektedir.

Küresel ekonomiye yön veren ülkelerde benzerleri mevcut olan GİTES çalışması ile sanayinin ihtiyaç duyduğu girdilerin tedarikinde sürekliliğin sağlanması ve etkinliğin, verimliliğin artırılması, ihracatta rekabet gücünün iyileştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışma ile dünya girdi kaynaklarındaki belirsizliklerin, girdi tedarik kaynaklarında ülke/bölge bazlı bağımlılık gibi dengesizliklerin, girdi niteliğindeki doğal kaynakların geleceğine dair kaygıların, emtia piyasalarındaki gelişmelerin girdi fiyatları üzerinde oluşturacağı dalgalanmaların yaratacağı riskleri asgari düzeye indirmeye ve ayrıca ülke ihracatının gelecek vizyonunda önemli yer tutacak yeni ürün ve teknolojilerin getireceği sürdürülebilir girdi tedarik ihtiyacının belirlenmesi ve güvenceye alınmasını sağlamaya yönelik eylem planlarının geliştirilmesi ve bunların uygun politika araçlarıyla uygulamaya aktarılması hedeflenmektedir.

Bakanlığım koordinasyonunda 2010 yılında başlatılan GİTES çalışmaları ile temel olarak Türkiye'de önde gelen sektörlerin ihtiyaç duyduğu girdilerin temininde süreklilik ve etkinliğin sağlanması ve dolayısıyla ihracata yönelik üretimde rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir.

Bakanlığım koordinasyonunda, 2010 yılında başlayan GİTES çalışmaları, 12 Mayıs 2010 tarihli Başbakanlık Genelgesi (2010/12) ile kurulan ve Bakanlar Kurulu'nun yeni yapısı paralelinde 6 Eylül 2011 tarihli ve 28046 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Başbakanlık Genelgesi (2011/11) ile üyeleri güncellenen İhracata Dönük Üretim Stratejisi Değerlendirme Kurulu (Kurul) bünyesinde yürütülmüştür.

GİTES çalışmaları çerçevesinde, 6 sektörde, 100'ün üzerinde firma ile detaylı görüşmeler yapılmıştır. Ortaya çıkan sorunlar ve çözüm önerileri üzerine, ilgili sektörlerde tüm tarafların katıldığı bir dizi çalıştay ve toplantı düzenlenmiştir. Sektörel çalışmalarda, sektör dernekleri başta olmak üzere, sivil toplum ve meslek kuruluşlarının bilgi ve deneyimlerinden önemli ölçüde faydalanılmış ve kamu/özel tüm paydaşların sürece etkin katılımı sağlanmıştır.

Nihayetinde, GİTES hedefleri ve eylemler “GİTES ve Eylem Planı (2013-2015)” başlığı altında, Yüksek Planlama Kurulu’nun 21/12/2012 tarihli ve 2012/32 Sayılı Kararı ile kabul edilmiş ve 25 Aralık 2012 tarihli ve 28508 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. GİTES Eylem Planı, 6’sı yatay 31’i sektörel olmak üzere toplam 37 hedef ve bu hedeflere dönük 91 eylem içermektedir. Eylemlerin tamamı ara malı ithalat bağımlılığını azaltmaya ve ihracatta sürdürülebilir rekabet gücünü sağlamaya dönük somut sonuç yaratıcı nitelik taşımaktadır.

Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yıldönümü olan 2023’e yönelik ortaya konan temel stratejiler çerçevesinde GİTES ve Eylem Planı’nın vizyonu; “Girdi tedarikini güvence altına almış, ara malı üretiminde yetkinliğini artırmış bir ekonomi” olarak belirlenmiştir.

Bu vizyon çerçevesinde, 2013–2015 yıllarını kapsayan GİTES’in genel amacı ise; sanayinin ihtiyaç duyduğu ve yeni ürün üretimi ile teknolojik gelişmenin gerektireceği girdilerin tedarikinde süreklilik ve güvenliğin sağlanması, etkinliğin ve verimliliğin artırılması, ihracatta sürdürülebilir küresel rekabet gücü artışının temini, daha fazla katma değer Türkiye’de bırakılması ve ara malı ithalat bağımlılığının azaltılmasıdır.

GİTES ve Eylem Planı, Türkiye’de önde gelen sektörlerin ithal girdi bağımlılığı ile Türkiye’de işletmelerin çeşitli nedenlere bağlı olarak ortaya çıkan girdi tedariki konusundaki yetersizliklerini bertaraf etmeyi, üretim için en önemli unsurların başında yer alan girdilerin tedarikinde kamu ve özel sektörde ortak bir anlayış ve bakış açısı geliştirmeyi hedeflemiştir.

GİTES’in stratejik hedefleri;

- Girdi kaynaklarındaki belirsizliklerin, girdi ithalinde ülke/bölge bazlı coğrafi dağılımdaki aşırı bağımlılık gibi dengesizliklerin, hammadde niteliğindeki doğal kaynakların geleceğine dair risklerin en aza indirilmesi,
- İhracata dönük üretimde daha etkin ve düşük maliyetli girdi tedarikinin sağlanması ile üretim ve ihracatın ara malı ithalatına bağımlılığının azaltılması ve bu suretle ihracatta sürdürülebilir rekabet gücüne katkı sağlanmasıdır.

Dinamik ulusal bir strateji belgesi olarak resmiyet kazanan GİTES Eylem Planlarının hayata geçirilmesi sürecine dönük olarak;

- Sorumlu/ilgili tüm kurum/kuruluşlarda koordinasyonu sağlayacak temsilciler belirlenmiştir.
- Yol haritasının belirlenebilmesi, dönemler itibariyle sorumlu ve ilgili kurum/kuruluşlarca etkileşim ve paylaşımın artırılabilmesi ve eylemler özelinde çalışma takviminin detaylandırılabilmesine dönük olarak; 6 aylık ‘Genel İş Planları’ hazırlanmıştır.
- Hazırlanan detaylı iş planları çerçevesinde tüm sorumlu kuruluşlar faaliyetlerini yürütmekte, her 3 ayın sonunda eylemlere yönelik gerçekleştirilen faaliyetler sorumlu kurum/kuruluşlar tarafından raporlanıp, bir sonraki 3 aya ilişkin detaylı faaliyet planı tarafımıza iletilmektedir.
- Tüm ilgili/sorumlu kuruluşlar ile toplantılar gerçekleştirilmekte, gerekli koordinasyon sağlanmakta ve eylemlerin takibi yapılmaktadır.

2014 yılı Şubat ayı itibariyle; GİTES Eylem Planlarında yer alan her bir eylem için hazırlanan detaylı iş planları çerçevesinde faaliyetlere devam edilmektedir.

3) Dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemiz de hizmet ihracatında önemli bir ivme yakalamış bulunmaktadır. Cumhuriyetimizin 100'üncü yıldönümü olan 2023 yılında 150 milyar ABD doları hizmet ihracatı gerçekleştirme hedefimiz bulunmaktadır. Bu çerçevede, ülkemizin uluslararası ticarete konu hizmet gelirlerinin artırılması ve hizmet sektörlerimizin uluslararası rekabet gücünün geliştirilmesi amacıyla, hizmet sektörlerine yönelik en kapsamlı ve özgün sektörel yardımları sunan devlet yardımı programı, 2012/4 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ'in 25/06/2012 tarihli ve 28334 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanması ile yürürlüğe konulmuştur.

Söz konusu Tebliğ kapsamında, bilimsel, teknolojik ve kültürel altyapımızın tanıtımına ve mal ihracatımıza da doğrudan katkısı olan "sağlık turizmi, film, eğitim ve bilişim (yazılım ve bilgisayar oyunları) sektörleri kilit sektörler olarak belirlenmiştir.

Söz konusu Tebliğ kapsamında, bahsi geçen sektörler için destekler olarak;

- ✓ Rapor desteği,
- ✓ Yurt dışı tanıtım desteği,
- ✓ Organizasyon (fuar) desteği,
- ✓ Yurt dışı birim desteği,
- ✓ Arama motoru desteği,
- ✓ Belgelendirme desteği,
- ✓ Danışmanlık desteği,
- ✓ Ticaret heyeti ve alım heyeti destekleri

sağlanmaktadır. Söz konusu desteklere ek olarak sağlık turizmi sektöründe hasta yol desteği; bilişim sektöründe bilgisayar oyunu ve bilgisayar uygulaması destekleri, film sektöründe ise yurt dışı pazarlama ve "Türk malı" imajının filmler aracılığıyla güçlendirilmesine yönelik reklam desteğinden yararlanılmaktadır.

Tebliğ kapsamındaki desteklerden sağlık kuruluşları, sağlık turizmi şirketleri, film yapımcısı ve dağıtımıcısı şirketler, bilişim şirketleri, teknokentler, yüksek ve orta öğretim kurumları ile adı geçen sektörlerde faaliyet gösteren işbirliği kuruluşları faydalanmaktadır.